

ÖK 2000

ÖREBRO-KAROLINAREN

Nr 60
2000

ÖK 2000

ÖREBRO-KAROLINAREN

Redaktör:

Per Tegner

Utgiven av
Sällskapet Örebro-Karolinare i Stockholm

Nr 60 2000

ÖK 2000

Tryckt hos Trio Tryck i Örebro 2001

Innehåll

<i>Erik Bolinder, Minnen från Karro åren 1936-1939</i>	6
<i>Leif Lindström, Från vår skola.....</i>	15
<i>Sällskapets stipendiater år 2000.....</i>	20
<i>Alf Rune, Örebro-Karolinare i huvudstaden.....</i>	21
<i>Anders Persson, Bambinas tragiska öde i Örebro.....</i>	23
<i>Bengt Georg Gilmark, Skolavslutning modell 2000.....</i>	29

MINNEN FRÅN KARRO ÅREN 1936-1939.

Erik Bolinder

Jag inskrevs vid Karolinska Högre Allmänna Läroverket för Gossar höstterminen 1936 för att begynna första ringen i dess treåriga reallinje. Jag kom dit för att fortsätta min skolgång mot studentexamen efter att på våren 1936 ha avlagt realexamen vid Lindesbergs Kommunal Mellanskola.

Som lantbrukarson var jag van vid att studier kräver uppbrott från hem och familj. Redan som 11-åring blev jag inackorderad i ett hem i Lindesberg. Nu, som 15-åring, var det dags att på motsvarande sätt finna en inackordering i Örebro. Via bekantas bekanta till familjen togs jag emot av en advokatfamilj i en villa på Öster.

Jag fick där ett pyttelitet rum, där det fanns plats för säng, ett litet skrivbord och en stol. Jag var vad man kallar helinackorderad och åt således alla måltider i familjen.

På den tiden var detta vanliga förutsättningar för många av eleverna vid Karro. Dit sökte sig alla som runt om i länen tagit realexamen i hemstaden och som nu ville fortsätta med gymnasieutbildning. Vi kom från ett flertal orter runt om Örebro. I min klass var vi 4 pojkar från Lindesberg. Där var pojkar från Kopparberg, Ludvika, Grängesberg, Karlskoga, Fagersta, Finspång, förutom alla som bodde efter järnvägslinjerna till Hallsberg och Svarstå.

Många av dessa reste fram och tillbaka från hemmet varje dag.

Det var alltså en mycket stor del av klassens elever som inte var örebroare och som levde i inackorderingsrum. De flesta skötte sin mathållning genom att äta på olika matloкус i staden. Många anlidade en restaurang som hörde till Konsum, som då öppnat ett nybyggt komplex i hörnet Stortorget/Kungsgatan.

Många av oss åkte hem till föräldrahemmet över helgerna. Jag minns hur man längtade till lördagen då jag efter skolans slut åntrade tåget till Svartå. Där väntade min far med bilen för att köra mig hem till gården, som nu var Ribbingsfors vid Skagern. Jag minns den känsla av glädje som omgav denna alltför korta tid som stod till buds. Det blev en lördagskväll för samvaro med föräldrarna, en söndag som rann iväg alltför fort fram till en tidig middag, varefter det var dags för avfärd för att hinna till kvällståget i Svartå och tillbaka till en ny vecka i Örebro.

Alla vi som var hänvisade till en relativt ensam tillvaro på inackorderingsrum i staden hade behov av att hålla kontakt med varandra på fritiden när läxorna var avklarade. En mager kassa gav inga möjligheter till extravaganser. Man träffades fr. a. ute på stan där det långa tider under höst och vår hörde till dagens rutin att gå upp på ”draget” som gick Drottninggatan fram från Våghustorget (Pumpkälltorget) till Svartån. Där träffade man kamrater.

Man vandrade fram och åter i ett långt lämmeltåg, tre fyra stycken i bredd med lika många mötande på trottoaren. Man tittade på flickor som i klungor blandade sig i tåget. Kanske hände det att man kände ett blygt intresse för någon söt flicka och kunde stjåla sig till en pratstund eller i varje fall ett blygt ögonkast.

På vintrarna var vi ofta på Eyravallen som var spolad för bandy och isåkning. Ofta började det med bandyspel, men isåkning drog till sig fler och fler allt eftersom musiken började och flickorna strömmade till. På våarna flyttade ”draget” till Stora Holmen.

Man vandrade på stigarna runt ön, alltmedan ett musikkapell spelade invid ett café mitt på ön. Fortfarande ringer i mina öron en melodi från den tiden: "Är det så när man är kär när man är liten - hur blir det då när man blir kär när man blir stor".

Så gick åren på gymnasiet på Karro. Vi som gick reallinjen hade våra klassrum i nybygget utefter Skolgatan. Man flyttade år från år ett snäpp i korridoren där klassrummen för R I, R II och R III låg i rad.

Våra lärare var nog av en annan typ än dagens. Jag ska här ge ett smakprov på några av dem: I R I konfronterades jag med skolans skräck, lektorn Carl Jungmark, i tyska. Hans lektioner var fyllda av fasa och dramatik. Han hade redan från början sina favoriter och syndabocker. Jag hörde till den senare kategorin.

Vi satt i klassen i bokstavsordning bakifrån. Med namnet börjande på B satt jag bakerst i min rad. Hans förhör fungerade som då man med ett finger drar över pianots tangenter - "Arnholm, Andersson, Aspegren, Bern, Bolinder - inte ett enda litet lamm! nå, Jullander, vill du ta över och svara?" En annan gång kunde det låta: "Bolinder, du är lika okunnig som ett litet negerbarn vid Tanganyikas stränder!" Hans skrivningar var som giljotiner. För min del hade de bara ett syfte - decapitering. För Calle Jungmark räckte betygsskalan inte till nedåt. Utöver C utdelade han "Gröna Ö". Detta betyg var i motsats till övriga röda rättningar skrivet med grönt bläck.

Jag minns att jag en gång hade bockar på flera ställen där min bänkgranne hade skrivit likadant utan anmärkning.. Jag tog mig då orådet före att gå fram till Calle Jungmark med de båda böckerna för att fråga hur det kunde komma sig. Calle, som hade emaljöga, stirrade olycksbådande på mig medan han förstrött vred om hårtussarna bakom örat. Han sade med smeksam röst: "Bolinder - anklagar du din lärare för fusk? Det är en allvarlig sak Bolinder. Det kan man bli relegerad för".

En gång i slutet av vårterminen i R I fann jag Calle Jungmark sittande i en tågkupé när jag var på väg tillbaka efter en helg hemma. Jag tog då min chans och gick in till honom och hälsade artigt. Vi kom i samspråk och han förhörde sig om min bakgrund och hemförhållanden. Jag hjälpte honom på med överrocken och tog hans väska när det var tid att stiga av. Efter detta var han som en omvänd hand mot mig. Alla mina svar var plötsligt korrekta.

Skrivningarna hade mindre rött över sidorna och det blev ibland till och med överbetyg. Med ett B i slutbetyg i tyska kunde jag med en lättnadens suck välja bort språket inför det nya läsåret.

Desto bättre hade vi det i engelska. Där regerade vår klassföreståndare Börjesson, av oss kallade Must efter det engelska verbet.

Han var vår yngste lärare och den mest energiske. Han såg ut som en grovlemmad bonddräng, hans hår var morotsrött som Markurells, hans ansikte var rödbrusigt och hans språk växlade mellan genuin västgötska och "Oxford English". Hans glosförhör lämnade inget åt slumpen. "Glosser, förstår I pöjker, de ä A och O i ett språk, de".

På tal om bra lärare platsade verkligen Robert Olsson i denna kategori. Det fanns två mattelärare Olsson: Rob-Olle och Sam-Olle. Sam-Olle var lektor och kanske rent meritmäsigt den vassaste. Rob-Olle var adjunkt. Som person var han oöverträffad.

Han utstrålade vänlighet och alla kände vi det som om vi var och en hade en personlig relation till honom. Som lärare och pedagog var han fantastisk. Jag var inte på något sätt en matematikbegåvning men Rob-Olles outtröttliga intresse för min förkovran var säkert helt avgörande för den framgång som jag trots allt hade i detta för mig så svåra ämne.

Mindre pedagogiskt framgångsrik, trots lektorstitel, var Verner Holmqvist, gemenligen kallad Grisen. Vi hade honom i kemi och fysik. Kemin gick väl an. Jag minns med glädje kvällar på Kemicum där man sökte avslöja innehållet i Grisens provrör, som blivit utdelade för vår analys. Värre var hans fysiklektioner. Snart upptäckte vi att Grisen till synes var osäker i sitt ämne. Hans försök till pedagogik på svarta tavlan var i vårt tycke beklämmande och ändå värre var det om någon bad om en förklaring på en taluppställning.

Svenska och historia handhades av lektor Waldemar Carlsson.

Han var en gammal och trött man vid det laget, stor, lång och kutryggig, långsmalt, rynkigt ansikte med ett par guldbågade glasögon. Han var förmöget gift och hade rykte om sig att vara en rolig och spirituellt sällskapsmänniska som rörde sig i de fina kretsarna i Örebro. Egendomligt nog såg vi aldrig något av den spiritualiteten i skolan. Hans lektioner var sövande. Han brukade sitta lutad över katedern med händerna trummande mot dess framsida. Han kunde liksom halvsovande slänga ut sina frågor.

Fick han inget svar satt han bara tyst och stirrade ut i evigheten.

Sålunda minns jag följande förhör: ”Sagan om hästen - Arnholm - säg något om den”. Så tyst i flera minuter. På nytt: ”Säg, Arnholm!” Fortfarande dödstyst i flera minuter. ”...men säg någonting, Arnholm - säg öh... Arnholm”.

Ja, det fanns många fler märkliga lärare som man skulle kunna berätta om. Många historier finns om vår mycket originelle biologilärare Ljungkvist, om geografiläraren Brodsson, gymnastikkaptenen Sam Adrian.

Så gick terminerna sin gilla gång - mängder av dagar då jag vandrade genom Stadsparken fram till kajerna vid Svartån, där lastbåtar lastade och lossade framför de stora magasinerna. Ett stycke längre fram efter kajen låg Örebro I eller Örebro II i väntan på att påbörja en ny resa över Hjälmarens och Mälarens till Stockholm. När man kom in i grönskan kring Strömparterren hade flera kamrater anslutit sig till tåget som sedan fortsatte över kullerstenarna på Slottsbron. Så störtade man i klungor över skolgården och upp i klassrummet. Så ut igen över skolgården mot huvudbyggnaden för att inta bänkplatsen i aulan i god tid innan rektor Koraen skred in och tog plats på podiet.

Orgeln började spela och vi sjöng psalmen före den morgonbön som avhölls av någon av kristendoms lärarna. Jag kommer ihåg hur jag en gång bryskt väcktes ur min slummer av Bäcklund som efter ett sövande mässande plötsligt kom till klimax av sin predikan. Jag vaknade av ett rytande som förkunnade att "baggen ska slaktas". Det lät skrämmande så här helt ryckt ur sitt sammanhang.

Efter skolans slut stannade man ofta till vid en minigolfbana efter Engelbrekts gatan. Kanske man slank in på något café om man var i dåligt sällskap för att smygröka en Virginia. Efter läsläsningen gav man sig gärna ut för att träffa kamrater, ofta hemma hos någon.

Sen blev det för det mesta en sväng upp på "draget". Så rann åren snabbt iväg. Plötsligt var man hunnen till vårterminen i R III och studentskrivningarna stod för dörren. Dessa gick av stapeln i mars. Det hörde då till traditionen att man kvällen före första skrivningen skulle träffas på "Gyllene Drotten" på Drottninggatan. Därefter skulle man vandra, hela tiden med ena foten i rännstenen, från Engelbrektsstatyn till "Fattighuset" vid Slottsbron, där man lade ner en nyputsad kopparslant från sitt födelseår. Detta skulle befordra tur i skrivningarna.

Man skrev varannan dag i drygt en vecka. Det började med svensk uppsats, sedan följde matte, fysik och engelska. Allt ägde rum i gymnastiksalen, där borden var utplacerade med stora mellanrum. Intill varje bord stod en potta om behov skulle uppstå. Våren 1939 inträffade nu något som vållade skolledningen huvudbry.

Fyra av föregående års studenter vid Flickläroverket skulle komplettera realmatten i sitt betyg och det skedde nu tillsammans med oss gossar, de första flickorna på Karro, nu placerade närmast podiet. Dom kunde ju inte utträta sina behov för öppen ridå, varför man hade byggt en "damtoalett" intill podiet, en problemlösning som visserligen räddade flickornas heder, men våra traditioner med pottor måste ha förbryllat dem en hel del. Jag minns den magiska stämningen bland oss gossar. Dödyst, endast med prassel från papper och ett och annat stolsskrap mot golvet. Och diskretast möjliga bruk av pottan.

Så var då äntligen det värsta över. Tiden fram till muntan, som för vår del inte ägde rum förrän i början av juni, var en enda lång transportsträcka, då man tyckte sig redan partiellt skild från skolan. Strax före muntan fick vi reda på i vilka ämnen vi skulle tenteras. För min del blev det matematik, fysik, historia och engelska. Det hela skedde ju mycket dramatiskt inför tillresta censorer som skulle bedöma våra kunskaper. Man fick ett intryck att de i förhören aktuella lärarna började drilla oss efter ett visst mönster som gav en aning om inom vilket område vi kunde beräkna att få våra frågor.

Själva examensdagen artade sig till en enda stor glädjefest. Man skrudade sig i smoking på morgonen och lämnade in studentmössan till vaktis för eventuellt senare utfående. Jag minns hur vi satt i ett förrum till kollegierummet i väntan på censorernas utslag. Jag minns glädjen då vi fick beskedet att alla denna dag klarat sig, hur vi tågade i rad in till rektor och lärare som tog i hand och lyckönskade. Så var det stora ögonblicket inne då vi fick storma ut genom skolporten för att omhändertas av föräldrar, syskon och vänner.

Så skingrades vi för alla vindar. För oss "utsocknes" var Örebro och Karrotiden ett avslutat kapitel. Ju mer åren gick, ju mer avlägsen och mytomspunnen blev den. För oss som sedan inte levt vidare i staden har vårt Örebro förflyttats ur sin verklighet, in i våra hjärtan. När vi efter många år återvänder dit för att gemensamt samlas kring våra minnen, har vi ett behov av att skärma av oss från den verklighet som omger oss för att tillsammans återuppleva den stad och den skola som bara vi själva tillsammans kan synliggöra.

Erik Bolinder är läkare, med. dr. h.c.

Efter diverse tjänster på sjukhus var han ett antal år företagsläkare på Svenska Metallverken i Västerås. Därefter flyttade han till Stockholm och blev LO:s förtroendeläkare fram till pensioneringen. Han har medverkat i ett antal hälsostudier inom industrin och bidragit till utveckling av företagshälsovården i landet. Han har även deltagit i internationellt hälsoarbete inom FN:s organ ILO.

[

Karolinska skolan i vinterskrud

FRÅN VÅR SKOLA

Leif Lindström, gymnasiechef

Det första året på det nya millenniet, 2000, innebar en nytt framgångsrikt år för Karolinska skolan. Under året genomfördes några, från varandra oberoende, mätningar avseende elevers och personals trivsel på skolan. Samtliga visade ett entydigt resultat, man är påtagligt nöjda med sin skola och trivs gott i en stimulerande arbetsmiljö. Våra elever gör oftast mycket goda studieprestationer och vi har väldigt lätt att rekrytera bra personal. Vi har ofta förmånen att välja mellan tiotalet behöriga lärare när det gäller sedvanliga kompetenser.

Jag har på detta sätt velat inleda med några uttryck för den odefinierbara "Karroandan", ett väl känt begrepp för läsarna av denna skrift. Vi som nu arbetar i och skördar frukterna av tidigare elevers och personals arbete för att bibehålla och utveckla detta odefinierbara passar på att tacka de som bidragit.

Karroandan visar sig på många olika sätt. Det är mycket ovanligt att vi tvingas till disciplinära åtgärder, folk är i regel vänliga mot varandra, skadegörelse och klotter är näst intill obefintliga. Mobbing är inte ett okänt begrepp, men inget vi tvingas att arbeta med mer än att ständigt vara vaksamma på.

Skolledningen har under året konstituerats och svetsats samman på ett mycket bra sätt, vi börjar känna varandra väl och jag konstaterar med stor glädje att vi har en utmärkt ledningsgrupp på skolan. Den består av Ann-Margret Runheim, rektor Es-programmet, Gunnar Andersson, rektor med ansvar för IV- och Nv-programmen,

Lasse Hallmén, rektor för övergripande utvecklingsfrågor , Per Sundelius, rektor för S-programmet samt undertecknad.

Personalen delas upp i fyra grupperingar (arbetsplatsträffar) utifrån huvudsaklig tjänstgöring, och bestod under året av bortemot 90 personer. Huvuddelen av personalen är pedagoger, drygt 60, resterande anställda är kansligrupp, elevvårdspersonal, biblioteksansvariga, servicegrupp samt skolledning.

Under år 2000 minskade verksamheten marginellt, klassorganisationen bantades något och antalet elever sjönk med något 50-tal.

Tidigare uppdragsutbildning, för Örebro Universitets räkning, föll bort ur organisationen. En tillfällig svacka i elevunderlaget innan elevkullarna åter ökar är förklaringen.

Gymnasieskolan av idag är satt under starkt förändringstryck, det gäller även skolorna i Örebro kommun. Vi utgör idag en av kommunens sju enheter och skall samordnas i den helheten. Det innebär att vi ständigt deltar i förändrings- och utvecklingsdiskussioner, utredningsgrupper av olika slag och leder arbetsgrupper för förändring. En övergripande utgångspunkt i dessa sammanhang, är att vi i kommunen gör oss beredda att under den kommande femårsperioden ta emot ytterligare 1500 elever. Ett politiskt ställningstagande är att man inte har för avsikt att bygga något nytt gymnasium. För Karolinska skolans del betyder detta att vi strävar efter att bibehålla rådande programstruktur. Vi tycker att Es-, IV-, Nv- och S-programmen är en god blandning och möjliggör ett fruktbart samarbete på olika sätt, och vill inte se någon förändring i detta avseende. Vi gör oss beredda på att ta emot ytterligare något hundratal elever under förutsättning att våra lokaler anpassas till detta. Vi har under året, i många sammanhang, arbetat för att våra byggplaner skall plockas fram ur malpåsen och äntligen realiseras. Vi tycker att det är hög tid att Nybyggnaden, från 1936, inte längre skall vara den senast uppförda byggnaden på Karro!

Som vanligt har ekonomin varit det stora bekymret. Årets bokslut visade på en förbrukning på ca 47,5 miljoner kronor och ett underskott utifrån given ramtilldelning på 2,8 miljoner.

Tyvärr är ökande underskott en trend och ett stort bekymmer för oss och den politiska ledningen i kommunen. En tröst i bedrövelsen är att Karro har många olycksbröder bland de andra gymnasieskolorna.

Tidigare årskrönikor har behandlat vikten av det inre utvecklingsarbetet och jag vill betona att vi även under 2000 ägnat stor kraft åt några ”röda trådar” för att förbättra vår skola. Demokratiarbetet är en sådan röd tråd. Vi satsar mycket kraft på att stärka medinflytande och att ge var och en större eget ansvar. Att fånga upp intresse och motivation från hela systemet, om möjligt genomföra förändringar och att förankra dessa hos så många grupperingar som möjligt är målet. Det yttersta målet är det positiva mötet i klassrummet där alla känner sig stimulerade och aktiva.

Ett annat av Karros honnørsord är internationalisering. Under år 2000 genomfördes ett stort antal utbyten mellan lärare och ungdomar från snart sagt Europas alla hörn, eller i varje fall från Chelyabinsk i Uralbergen i öst till Tours i Loiredalen i väst. Jag vågar säga att vi genomförde ett sällsynt uppskattat och ambitiöst utbytesprogram, där deltagarna visat stor uppskattning.

*Leif Lindström
sitter ordförande i lokala
styrelsen.*

Kultursatsningen, ofta kanaliserad via Estetprogrammet men också på andra vägar, är en tredje hörnsten där vi utvecklades vidare under det gångna året. Exempler på kulturyttringar och goda pedagog- och elevprestationer kan mångfaldigas. De stora satsningarna på en sommarsalong och musikalen i maj månad är lika värdefulla som de stimulerande vardagsyttringarna. Vi tror fullt och fast på att kultur i alla dess former stimulerar och befruktar övrig, mer traditionell verksamhet på skolan.

Skolan är inne i en fas med många ombyggnader och pedagogiska anpassningar av lokalerna. Under sommarlovet 2000 förvandlades de gamla omklädningsrummen i Gymnastikhuset till utrymmen för eleverna, elevuppehållsrum, elevrådsexpedition och sammanträdesrum samt arbetsrum för Servicegruppen, vaktmästare och tekniker. Halva utrymmet är kvar för omklädnad. Dessutom genomgick klassrummen två trappor upp i Huvudbyggnaden en betydande ansiktslyftning.

Karolinska skolan är gott gåendes. Entusiasm och framtidstro spirar och utgör en god grund, nöjda elever och nöjd personal står som garant för en positiv utveckling.

Det vi behöver nu är positiva, politiska beslut om nybyggnation, det hoppas jag få rapportera om i "FRÅN VÅR SKOLA" nästa år.

STIPENDIATER

Sällskapet Örebro-Karolinare i Stockholm **Sällskapet Karolinare i Örebro**

Gellerstedts fond, 10 000 kr

Åsa Althoff, NY3A

Erikssons fond, 3 000 kr

Lisa Larsson, NV3B

Widlunds fond, 7 500 kr

Kristina Rudeblad, H3

Ursings fond, 5 500 kr

Manuela Hallerstedt, H3

Örebrokarolinarens fond, 1 000 kr

Maria Hysing, H3

Krampen är en årlig duell mellan Risbergska skolan och Karro. På bilden ser vi krampenpeppet strax före avmarschen till Rosta gårde.

ÖREBROKAROLINARE I HUVUDSTADEN

Alf Rune

Sällskapet Örebro-Karolinare i Stockholm är en förening av veteraner från Karolinska skolan i Örebro. Den som 1997 firade 650-årsjubileum med pompa och ståt. Naturligtvis var Stockholmskarolinerna med i festligheterna.

Örebro-Karolinerna i Stockholm är som sällskap inte fullt så gammalt som skolan i Örebro. Men ändå från mitten av 1920-talet. Medlemsskriften "Örebro-Karolinaren" utkom med första numret i slutet på 30-talet.

Under många år har Per Tegner svarat för redaktörskapet med den äran.

Flera av Örebrokarolinerna har högt uppsatta ställningar i huvudstaden. En del av dem är numera pensionärer som har det gemensamt att man träffas några gånger om året i sällskapet och minns sin gamla skola och sina kamrater.

En del av dem har blivit kända namn, som sällskapets ordförande på 60-talet; Gösta Berg, född i Örebro boende på Hagastrand.

Berg blev sedermera professor, verksam i över 40 år på Nordiska museet i Stockholm och chef för Skansen 1964-1969.

Carl-Uno Sjöblom, är sällskapets mest namnkunniga medlem i dag, välkänd från radio och TV. Inte minst tillsammans med Hasse och Tage i Svenska Ord. Samt revydirektören Peter Flack, också gammal karrostudent.

NA:s utsände träffar sällskapet under vårmötet i ett 1800-talshus vid Blasieholmstorg, adress Arsenalsgatan som leder fram till Kungsträdgården, där Karl XIII står staty. Kungen som gav namn åt Karolinska skolan i Örebro. Kanske bara en geografisk tillfällighet.

Som redaktör för Örebro-Karolinaren följer jag mycket noga vad som skrivs i Nerikes Allehanda, säger Per Tegner. Naturligtvis noteras också det som här i huvudstaden berör Örebro och Närke.

I senaste numret erinrar Tegner om att vid Nobelfesten 1997 ingick Jeremias i Tröstlösas sång: ”En borde inte sova när natten faller på.” Detta närkingska bidrag vid ett högtidligt tillfälle är exempel på livskraften hos en huvudsakligen provinsiellt känd författares verk.

Örebro-Karolinarna i Stockholm hedrar sin gamla skola med att årligen dela ut ett antal tusenlappar ur sin stipendiefond till förtjänta elever.

Per Tegner har både varit ordförande och redaktör. Nu är han hedersledamot av sällskapet, som har flera ärevärdiga veteraner bland sina närmare 300 medlemmar.

Bengt-Georg Gilmark är både ordförande och medlemsveteran i sällskapet. Äldre örebroare känner säkert igen efternamnet; fadern var den Gilmark som startade Örebros stads busstrafik i början på 20-talet och drev den fram till slutet av 30-talet.

BAMBINAS TRAGISKA ÖDE I ÖREBRO

Anders Persson

I Karros zoologiska museum kan man se bl.a. ett uppstoppat elefanthuvud. Var finns kroppen i övrigt? Anders Persson är en journalist som skrivit en artikel i ämnet, som vi fått återge i detta nummer av vår årsskrift.

En varm sommardag 1927 besöktes Örebro av den tyska Cirkus Strassburger och som det sig bör hade även Cirkus Strassburger en elefant.

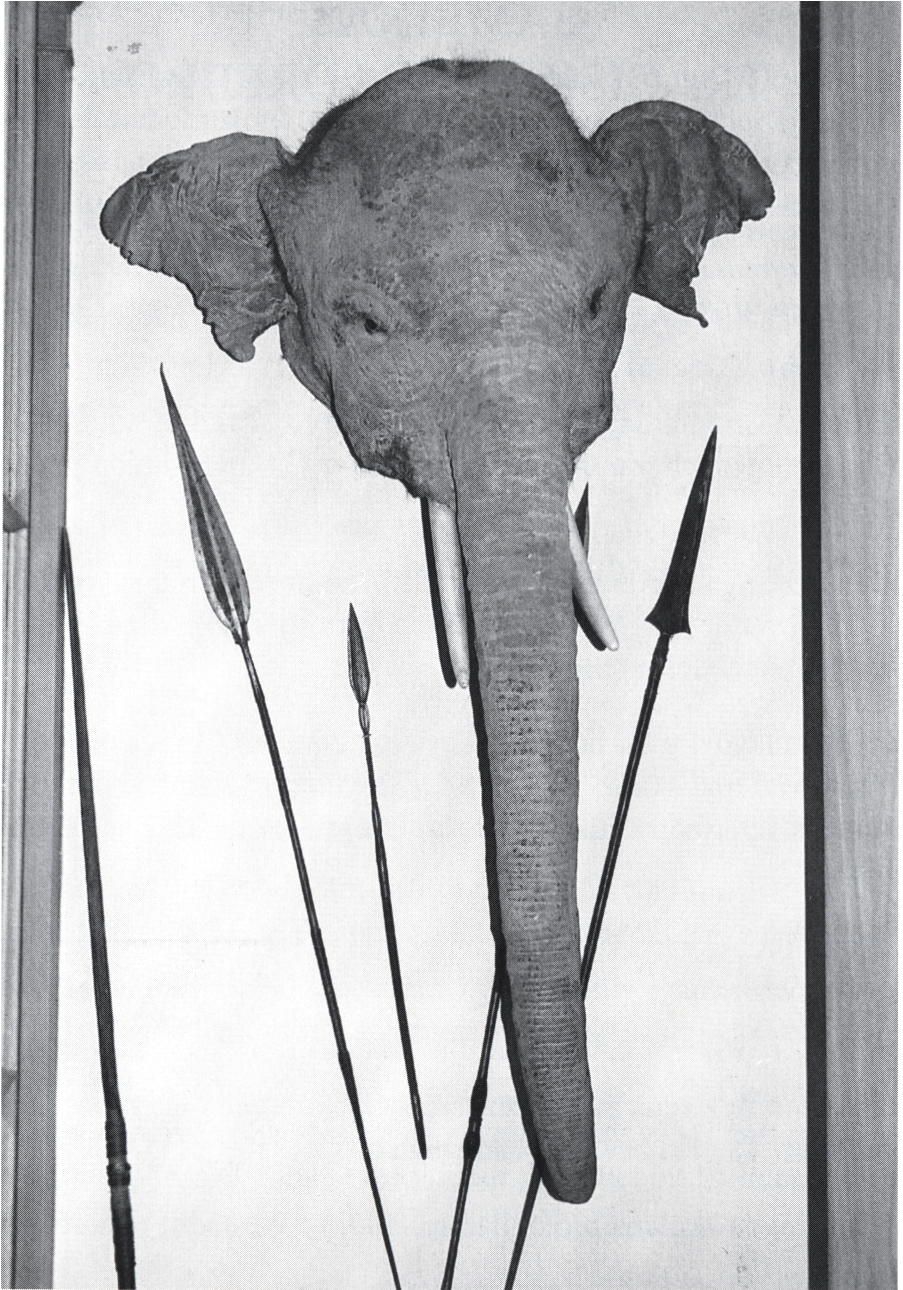
Den 20-åriga elefanten lyssnade till namnet Bambina och på kvällen var det dags för Bambina att göra sitt framträdande inför en förväntansfull publik.

Framträdandet gick bra. Bambina var gammal i branschen och visste vad hon skulle göra. Men på kvällen insjuknade hon och stadens veterinärer stod hjälplösa. Efter några dagar avled Bambina.

Om Bambina hade varit ett vanligt djur så hade det bara varit att gräva ner henne i vilken skogsglänta som helst. Men en elefant med en vikt på cirka fyra ton gör man sig inte av med hur som helst.

Cirkusen fick reda på att det fanns en skola med ett zoologiskt museum, så man beslutade att ringa dit.

Man ringde skolans biologilärare Hilding Westberg och erbjöd honom att ta över elefanten för en summa av 1000 kronor.

Westberg svarade att skolan inte hade dessa pengar och avstod från att ta elefanten. Fram till den här punkten är historierna lika; det är här skillnaden börjar.

Vi kan börja med historien som Hilding Westberg beskriver den i Karolinskas egen tidning Murgrönan från 1929.

Enligt Westberg ringde man från cirkusen igen fram på eftermiddagen och då hade priset sjunkit drastiskt. Cirkusen ville inte ha en död elefant liggandes mitt i den heta sommaren. Man ville inte komma i konflikt med hälsomyndigheterna.

Elefanten skulle nu skänkas om skolan åtog sig att frakta bort kroppen före klockan åtta påföljande morgon.

Även detta var en omöjlighet tyckte Westberg.

En elefant i Bambinas ålder vägde cirka fyra ton och att ordna fram en vagn som höll för den vikten plus ett halvt dussin hästar och minst ett dussin karlar kändes som en omöjlighet.

Sen kom nästa problem och det var att få elefanten flådd och uppstoppad. Enligt Kolt-hoffs naturaliemagasin i Uppsala kostade uppstoppning av en valross 1000 kronor och då en elefant väger minst tre gånger så mycket var även det här erbjudandet omöjligt. Hilding Westberg erbjöd sig att ta enbart huvudet och att medverka vid obduktionen och så blev det.

Det tillkallades en veterinär från Hamburg och det berodde på att en elefant i Bambinas ålder och storlek betingar ett betydande kapitalvärde. Enligt uppgifter var Bambina försäkrad till 22 000 mark.

Klockan elva på kvällen startade obduktionen på cirkusområdet. Där befann sig förutom Westberg och veterinären (som medförde ett dussin förskärare) hela den "trasgranna" personalen från cirkusen.

Efter att fått fram lungorna, som beräknades väga cirka 50 kilo, skar veterinären ett snitt i dem och upptäckte ljusa knölar, stora som bondböner. Dödsorsaken fastslogs — Bambina dog av tuberkulos och "hydranämi" (troligen menas hydremi = abnorm ökning av blodets vattenhalt).

Påföljande morgon fraktades elefantkroppen med cirkusens egen vagn till den nyanlagda djurkyrkogården i Adolfsberg där den begravdes.

Rektor Wahlberg sände med en lastbil och två slaktare som avlägsnade huvudet. Det skulle ha varit enligt dem själva den besvärligaste styckning de varit med om; bara huvudet vägde 200 kilo.

En av eleverna som var med om att få och stoppa upp elefanhuvudet var Sture Roséen som sedermera blev redaktionschef på Nerikes Allehanda.

Det här var historien om Karros elefant som biologiläraren Westberg berättade den i Murgronan. Den är definitivt mer rumsren än den version jag nu kommer till.

Version nummer två är dock mer spridd bland vanligt folk och den är framförallt mer raffinerad.

Den började med att Karolinska skolan varken hade råd eller möjlighet att ta hand om kroppen samt att lektor Westberg deltog i obduktionen. Men det är en lögn att Westberg skickade med två slaktare som tog av huvudet innan begravningen.

För enligt Karl Ed, som närvarade vid begravningen, så satt huvudet på när Bambina begravdes.

Enligt den andra versionen skulle eleverna Sture Roséen, Sigurd Hallgren och någon mer åkt ut till djurkyrkogården under natten och grävt fram och avlägsnat huvudet på elefanten. Sen fraktades huvudet till skolan där det första flåningsarbetet påbörjades. Huruvida biologiläraren var införstådd i dessa planer förtäljer inte historien.

Elefanten blev begravd på djurkyrkogården i Adolfsberg och glömdes bort.

När Franciskuslundens vänner tog över skötseln av kyrkogården visste man inte var elefanten låg begravd. Men man satte upp ett minnesmonument och en informationsskylt om elefanten Bambina. Minnesmonumentet blev med tiden en populär plats där folk stannade till.

Wiktorina Wegebrand, före detta ordförande och en av de äldsta medlemmarna i Franciskuslundens vänner, kände till att en man som hette Karl Ed var med när Bambina begravdes.

Wiktorina och jag stämde träff med honom vid djurkyrkogården där han skulle peka ut den riktiga graven. Karl Ed gick runt en stund och tittade.

— Det var svårt, sa han, allt var så olikt. Men han pratade om en vild rosbuske och en sten. Wiktorina som hade varit med länge kände bara till en vild rosbuske på området så vi gick dit.

Karl Ed stannade till och tittade sig omkring.

— Här är det , sa Karl Ed. Han kände igen sig och pekade ut både rosenbusken och stenen.

Efter 73 år har äntligen Bambinas grav återfunnits. Men eftersom det ligger nya gravar med kära husdjur runt om så blir det inte någon ny minnesplats just där. Den gamla får vara kvar. Men nu vet man var Bambinas grav finns.

Djurkyrkogården i Adolfsberg är belägen på en gammal avrättningsplats där huvuden har rullat, men det är en annan historia.

[

SKOLAVSLUTNING MODELL 2000

Bengt-Georg Gilmark

Det skulle bli skolavslutning i Karro den 9 juni 2000, och gymnasiechefen, som rektor numera kallas, Leif Lindström, hade föreslagit att jag skulle komma dit och överlämna stipendierna från vårt sällskap.

Avslutningen hålles numera i aulan, som bönsalen kallas, sedan morgonbönen avskaffats som ett led i den marxistiska avkristningen av skolsystemet. Aulan räcker ju inte till för hela skolan, så avslutningen måste delas in i tre omgångar. Årets studenter fyllde aulan. Ett tryckt program delades ut och det började med musik och sång, såväl unisont som framfört av "Körtjejer ur Åk 2" och dans av "Danselever i Åk 2", d v s prov på vad som åstadkommes på den estetiska linjen, allt av god kvalitet.

Därefter hölls välkomsttal av gymnasiechefen, varunder han berättade bl.a. om sitt stora intresse för fotbollsspel, vilket gjort att han ofta velat hoppa in i spelet på gården och visa grabbarna hur en entusiast spelar. Hans anförande mottogs med ovationer av sympati och glädje, som de nya studenterna ackompanjerade med att unisont utropa, med handklappingar: "Leifen, klapp, klapp, klapp, Leifen, klapp, klapp, klapp" ett stort antal gånger. Det kändes som om man satt på fotbollsmatch på Eyravallen.

Det kom lite överraskande för en student av 1934 års kull, men denna glädjeytring förhöjde stämningen avsevärt.

Det blev mera musik och därefter stipendieutdelning, varvid turen kom till mig att överlämna två stipendier, 10 000 resp. 7000 kr, till två rara flickor, som tackade med kram och puss på kinden, vilket synes vara kutym numera. Jag passade på att säga något om vårt sällskap och att stipendierna kom från donationer av kapitalistpengar, ”ty sådan är kapitalismen”, ett uttalande som åstadkom jubel hos de unga. Jag framhöll också att jag uppskattade den glada och trivsamma anda i vilken ”Leifens” välkomsttal harangerats av studenterna och att vi på min tid — beklagligtvis — inte vågade anropa vår rektor Tage Koræen med ”Tage, klapp, klapp, klapp etc.”

Det blev mera sång och dans, studentsången och slutligen smörgås och cider på skolgården i det vackra försommarvädret.

Det var en så trevlig upplevelse, att jag nog kommer dit igen, när det blir dags.

Rektor Josef Lind gör ”Stora tecknet” för uppmarsch till skolavslutning i gymnastiksalen. Året kan vara 1927 eller 1928. De olika klasserna står uppställda på gården. Obs! hattmodet bl.a. Kortet uppförstorat. Kanske därav den fläckiga överdelen.